

Supplement 2 op notitie huishoudelijk afval 2.0

april 2017

1 Aanleiding/inleiding

Eind 2015 heeft het college van gemeente Westerveld ingestemd met de “Notitie huishoudelijk afval 2.0 “. Kern van deze notitie is om maatregelen te nemen die er toe leiden dat de hoeveelheid huishoudelijk restafval verder afneemt tot maximaal 100 kg/restafval per inwoner/jaar. Deze doelstelling is gelanceerd in de VANG-brief die op 28 januari 2014 door de toenmalige staatssecretaris Mansveld naar de Tweede kamer is verstuurd.

Deze VANG-brief is daarna uitgewerkt door Rijk/VNG/NVRD in een zogenaamd Uitvoeringsprogramma (dit uitvoeringsprogramma verscheen na het schrijven van de Notitie huishoudelijk afval 2.0). In dit uitvoeringsprogramma is de ambitie verder verscherpt tot maximaal 30 kg restafval/inwoner/jaar in het jaar 2025.

Om deze doelstellingen te halen stelt het college in de “Notitie huishoudelijk afval 2.0 “ voor om over te gaan tot zogenaamd omgekeerd inzamelen; bij deze methode brengen inwoners het restafval naar een ondergrondse wijkverzamelcontainer.

In dit supplement 2 wordt ingegaan op een viertal aspecten:

- ontwikkelingen van de hoeveelheden afval. Op moment van schrijven van de Notitie huishoudelijk afval 2.0 was nog amper een half jaar ervaring met de oranje container. Bovendien is naderhand het Uitvoeringsprogramma van Rijk/VNG/NVRD verschenen.
- besprekingen in de raadscommissie op 19 januari en 5 april 2016;
- de staphorster variant
- financiële veranderingen.

2 Hoeveelheden afval.

De belangrijkste stromen uit het huishoudelijk afval zijn GFT, PMD en restafval. In onderstaande worden de cijfers weergegeven van de jaren 2014, 2015 (het jaar van de invoering oranje container) en 2016. Ook zijn de doelstellingen van de VANG-brief en het Uitvoeringsprogramma aangegeven.

	2014	2015	2016	2020 Doelstelling VANG- brief	2025 Doelstelling uitvoeringsprogramm a	2050 Doelstellin g
Restafval	4806	3150	2956	1900	570	0
Restafval in kg/inwoner/jaa r	252	165	155	100	30	0
GFT	4172	4572	4533			
PMD	210 (nascheidin g Attero)	677 (11 maand)	834			

Uit bovenstaande tabel blijkt dat sinds de invoering van de oranje container de hoeveelheid restafval structureel is gedaald met meer dan 1800 ton. De hoeveelheid restafval per inwoner per jaar is daarmee gedaald tot 155 kg; dit ligt nog ruim boven het landelijk streefgetal van maximaal 100 kg voor het jaar 2020 en zeker veel hoger dan de doelstelling uit het uitvoeringsprogramma.

Tegelijkertijd is de hoeveelheid PMD door bronscheiding verviervoudigd; in Westerveld wordt nu 43 kg/inwoner/jaar ingezameld. Vergeleken met andere Drentse gemeenten kan vastgesteld worden dat de resultaten in Westerveld uitzonderlijk hoog zijn. Het Drentse gemiddelde ligt op 14,1 kg PMD/inwoner/jaar; de nummer 2 na Westerveld is de gemeente Borger-Odoorn met 26 kg PMD/inwoner/jaar. En dit is een gemeente met diftar.

De hoeveelheid GFT varieert enigszins; deze is mede afhankelijk van het groeiseizoen, temeer omdat in Westerveld het merendeel van het GFT uit tuinafval bestaat.

Uit voorgaande kan geconcludeerd worden dat de invoering van de oranje container een succes genoemd kan worden. Verder blijkt dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de VANG-doelstelling c.q. het uitvoeringsprogramma te halen. Omdat er sprake is van een steeds scherper doelstelling, moet het te kiezen systeem zowel goed kunnen functioneren bij in eerste instantie meer afval, en in later instantie met (veel) minder afval. Eenvoudig gezegd: het systeem moet toekomstbestendig zijn.

3 Bespreking in de raadscommissie

Zoals vermeld is de “Notitie huishoudelijk afval 2.0 “ twee keer besproken in de raadscommissie. Op 19 januari 2016 bleek met name de investering van ondergrondse containers een punt van aandacht. Met deze investering is een bedrag gemoeid van bijna 1 miljoen euro; tegelijkertijd ligt het systeem van inzamelen dan voor langere tijd vast (afschrijvingstermijn 10 jaar). Gevraagd is naar andere mogelijkheden.

In Supplement 1 is ingegaan op alternatieven: systeem van zakken, systeem van meerdere typen containers naast elkaar, betaling per lediging, betaling per gewicht, betaling per volume. Eindconclusie van Supplement 1 was dat het systeem van omgekeerd inzamelen (dus met ondergrondse wijkcontainers) het best tegemoet komt om de wens om de VANG-doelstelling te halen. Verder kwam naar voren dat beslissingen in het verleden in hoge mate de keuzes voor de toekomst mede bepalen. Een voordeel van omgekeerd inzamelen is verder dat de grijze container dan vrijkomt voor de inzameling van oud papier.

Op 5 april is de “Notitie huishoudelijk afval 2.0” met Supplement 1 opnieuw aan de orde geweest in de raadscommissie. Tijdens deze bespreking kwam een tweetal punten naar voren:

- de landelijk doelstelling van minder dan 100 kg restafval/per inwoner/jaar werd door de gehele commissie gedeeld;
- als daarvoor een systeem van diftar nodig is, dan wordt dat ingevoerd.

Tot afronding van de discussie is niet gekomen; of, zoals de voorzitter het samenvatte: *de trechter raakt aardig vol, maar er komt nog niks uit.*

Besloten is om een tweede supplement te schrijven met als doel om te kijken of er een goed alternatief is voor ‘omgekeerd inzamelen’. Zoals in de inleiding vermeld, ligt er met het Uitvoeringsprogramma tevens een verscherpte doelstelling binnen een periode van tien jaar. Dit brengt met zich mee dat het te kiezen systeem bestendig moet zijn voor de inzameling van op termijn aanzienlijk kleinere hoeveelheden restafval.

4 Alternatief voor omgekeerd inzamelen, de Staphorster variant.

In Supplement 1 zijn allerlei varianten bekeken en bleek omgekeerd inzamelen uit oogpunt van afvalreductie het meest effectief. Nu de raadscommissie de VANG-doelstelling heeft omarmd, ontstaat de vraag: is er nog een systeem dat nog niet aan de orde is geweest.

Naast de reeds in Supplement 1 genoemde mogelijkheden, blijkt er (sinds kort functionerend) nog een alternatief: de staphorster variant. In deze variant is sprake van:

- elk huishouden houdt de grijze container;
- deze wordt eens per 8 week geleegd;
- per lediging wordt betaald;
- “op het dorp” is een ondergrondse container waar zakken in gedaan kunnen worden, ingeval men in die 8 week te weinig ruimte heeft;
- ook per zak wordt betaald;
- daarnaast heeft elk huishouden een container voor GFT, PMD en oud papier. Hiermee krijgt elk huishouden vier mini-containers

De staphorster variant komt er op neer dat inwoners hun restafval eens per 8 week kunnen aanbieden; kan men deze periode niet overbruggen, dan kunnen zakken gebracht worden naar een ondergrondse container (waarvoor ook betaald moet worden). De vraag die zich nu aandient: kan dit systeem ook toegepast worden in de gemeente Westerveld. Of anders gesteld, is dit een alternatief voor omgekeerd inzamelen.

In voorgaande is reeds gesteld dat een vervolgstap bij de inzameling van huishoudelijk afval, in het verlengde moet liggen van voorgaande besluiten. In Staphorst was de uitgangssituatie dat:

- er was al sprake van diftar sinds 1997, Westerveld kent geen diftar;
- per 1 januari 2016 is overgegaan naar inzameling per 8 week (was eens per 4 week);
- per inwoner per jaar werd in 2016 78 kg restafval ingezameld; dit daalt nu verder. In Westerveld gaat het om 155 kg restafval/inwoner/jaar;
- reeds voor de invoering van inzameling per eens per 8 week, bood bijna 60% van de huishoudens hun container niet vaker dan zes keer per jaar aan; in Westerveld is dit percentage slechts 7%. Dit houdt voor een belangrijk verband met diftar; voor een niet volle container wordt evenveel afgerekend als voor een volle.

De vraag is nu of de staphorster variant ook in Westerveld toegepast kan worden. Hierbij zijn twee opties:

- of het hele systeem wordt in een keer ingevoerd, dus zowel diftar als de inzameling naar eens per 8 week
- of het systeem wordt getrapt ingevoerd: eerst diftar met lediging eens per vier week, later overgaan naar eens per 8 week.

Vergelijking tussen omgekeerd inzamelen en de staphorster variant laat het volgende zien:

	Omgekeerd inzamelen	Staphorster variant
Investering	90 ondergrondse containers a € 11.000 Investering € 990.000	Optie is een vierde container voor oud papier/karton. (8500 maal 40 euro)
Diftar	Hoeft niet meteen ingevoerd te worden, kan ook later	Invoering diftar meteen nodig omdat er anders niks verandert
Grijze container	Komt vrij voor oud papier	Een vierde container voor oud papier is een optie, of het blijft

		bij doosjes/bundeltjes
Consequenties voor gebruik	Alle restafval moet in zakken naar een ondergrondse container	Men houdt de restafvalcontainer

In bovenstaande tabel zijn de belangrijkste aspecten naar voren gebracht. Hoe deze aspecten onderling gewogen moeten worden, is afhankelijk van het gewicht dat aan aspecten wordt toegekend. Hier wordt op in gegaan op paragraaf 7

5 Varianten op een rij.

Met voorgaande informatie als aanvulling op de Notitie Huishoudelijk afval 2.0, kan nu een aantal varianten op hoofdlijnen geschetst worden. In bijlage.. is een doorrekening gemaakt wat de varianten in financiële zin betekenen.

	Omgekeerd inzamelen , geen diftar (restafval naar wijkcontainers)	Omgekeerd inzamelen met diftar	Bestaande systeem handhaven en diftar invoeren	Staphorster variant met diftar (nodig om een 8-wekelijkse inzameling mogelijk te maken)
Kosten voor:	Ondergrondse containers	Ondergrondse containers en diftar	Invoering diftar	Invoering diftar
Effect op hoeveelheid restafval	ne afname, 150 ton	Afname met 1630 ton	Afname met 1630 ton	Afname met 1630 ton
Vangdoelstelling 2020	Wordt niet gehaald	Wordt gehaald	Wordt gehaald	Wordt gehaald
GFT en PMD	Er is niet gerekend met toename GFT en PMD omdat Westerveld al erg hoog zit. Wel bestaat het restafval nog voor 50% uit stoffen die er niet in thuis horen (papier, GFT, PMD, textiel)	Er is niet gerekend met toename GFT en PMD omdat Westerveld al erg hoog zit. Wel bestaat het restafval nog voor 50% uit stoffen die er niet in thuis horen (papier, GFT, PMD, textiel)	Er is niet gerekend met toename GFT en PMD omdat Westerveld al erg hoog zit. Wel bestaat het restafval nog voor 50% uit stoffen die er niet in thuis horen (papier, GFT, PMD, textiel)	Er is niet gerekend met toename GFT en PMD omdat Westerveld al erg hoog zit. Wel bestaat het restafval nog voor 50% uit stoffen die er niet in thuis horen (papier, GFT, PMD, textiel)
Veiligheidsmaatregel	Om te voorkomen dat de oranje container overloopt, in de hoofddorpen een ondergrondse container voor PMD	Om te voorkomen dat de oranje container overloopt, in de hoofddorpen een ondergrondse container voor PMD	Om te voorkomen dat de oranje container overloopt, in de hoofddorpen een ondergrondse container voor PMD	Om te voorkomen dat de oranje container overloopt, in de hoofddorpen een ondergrondse container voor PMD

effect voor burger	Restafval moet naar ondergrondse container, grijze mini komt vrij voor papier	Restafval moet naar ondergrondse container, grijze mini komt vrij voor papier	Grijze mini komt niet vrij voor papier; gekozen kan worden voor 4 ^{de} container	Grijze mini komt niet vrij voor papier; gekozen kan worden voor 4 ^{de} container
--------------------	---	---	---	---

Bovenstaand is met opzet een versimpeling van de werkelijkheid, maar maakt de te maken keuze wel overzichtelijk.

6 Financiële vertaling

In de Notitie huishoudelijk afval 2.0 is een doorrekening gemaakt van de effecten op de afvalstoffenheffing. Met name omdat er door de inzameling van het PMD de hoeveelheid restafval is afgenomen, en PMD per saldo voordelig is vanwege de bijdrage uit het afvalfonds, is daling van de afvalstoffenheffing mogelijk. Omdat de bijdrage uit het afvalfonds jaarlijks daalt, is het volgende beeld geschetst. Het gaat hierbij om het effect op de afvalstoffenheffing ten opzichte van voor de invoering van PMD (dus prijspeil 2015, uitgedrukt in euro's).

	2016	2017	2018	2019
Effect invoering PMD op afvalstoffenheffing	-39	-28	-26	-23
Effect PMD en invoering omgekeerd inzamelen zonder diftar			-14	-11
Effect PMD en invoering omgekeerd inzamelen met diftar			-22	-19
Effect PMD en invoering diftar in bestaand systeem			-33	-30
Effect PMD en invoering staphorster variant met diftar			-32	-29

Uit bovenstaande tabel blijkt dat door de invoering van PMD, de afvalstoffenheffing daalt. Daarnaast blijkt dat de invoering van omgekeerd inzamelen een relatief duur systeem is, vergeleken met diftar toepassen op de bestaande grijze container. Het verschil tussen de staphorster variant en diftar op de grijze container, zit in een aantal ondergrondse verzamelcontainers op dorpsniveau. In de laatste 2 varianten komt de grijze container niet beschikbaar voor de inzameling van oud papier. Een optie is het beschikbaar stellen van een vierde container. Dit kost jaarlijks een bedrag van € 30.000; dit komt neer op € 2,50 per huishouding.

7 Afweging

Uit voorgaande blijkt nu dat de vraag zich toespitst op de vraag: kiezen we voor omgekeerd inzamelen, of kiezen we voor diftar met behoud van de grijze container. Alvorens de vraag te beantwoorden, wordt het volgende benoemd.

- 1 bij handhaving van de grijze container, kan de burger deze alleen aanbieden tijdens een inzamelronde. In Westerveld worden nu nog 13 ronden per jaar gereden. Wanneer de hoeveelheid afval daalt naar 30 kg restafval/inwoner/jaar, zijn twee ronden voldoende (30 kg per inwoner, gemiddelde woningbezetting 2,2 leidt tot 66 kg/huishouden/jaar). Dit geldt als gemiddelde; bij groter gezinnen komt meer afval vrij, bij eenpersoonshuishoudens is 1 inzamelronde/jaar voldoende. Wanneer meerdere ronden worden gereden zal het aanbodpercentage dan laag zijn; in feite rijdt de auto dan voor relatief weinig adressen
- 2 bij ondergrondse containers kunnen burgers ten alle tijde hun afval kwijt. Wanneer de hoeveelheid afneemt, kan eenvoudigweg de ledigingsfrequentie worden aangepast (containers melden zelf als ze bijna vol zijn). De logistiek is optimaal. Inwoners die hun afval goed scheiden, belonen zich zelf door beperkt bezoek aan de ondergrondse container.
- 3 bij vermindering van de hoeveelheid restafval, zal het scheiden van andere stromen toenemen (GFT, PMD, papier). Uit ervaring blijkt dat een mini-container voor papier bijdraagt aan een hogere opbrengst per huishouding. Hier staat tegenover dat de inzameling van papier door vrijwilligers dan wel iets meer tijd vraagt.

Voorstel college: overgaan tot omgekeerd inzamelen; zodra het hele grondgebied van de gemeente is ingericht, overgaan tot diftar.